

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ JUDr. P.**, bývajúceho V., v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. K., advokátkou so sídlom V., a **2/ JUDr. L.**, bývajúceho V., proti žalovaným **1/ Krajskému riaditeľstvu Policajného zboru Slovenskej republiky v Žiline**, Kuzmányho 29, **2/ Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Pribinova 2, a **3/ Slovenskej republiky**, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave, Pribinova 2, **o ochranu osobnosti**, ktorá vec bola vedená na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 7 C 203/2007, o dovolaniach žalobcu 1/ a žalovaného 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 26. júla 2012 sp. zn. 19 Co 255/2010, 19 Co 256/2010, 19 NcC 28/2010, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 26. júla 2012 sp. zn. 19 Co 255/2010, 19 Co 256/2010, 19 NcC 28/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou osobne podanou na súde prvého stupňa 20. apríla 2007 žalobcovia 1/ a 2/ sa domáhali, aby súd určil, že tvrdenia o nich v úradnom zázname z 20. decembra 2000, založenom v spise Okresného súdu Žilina sp. zn. 9 T 90/2006 a v spise Krajského súdu v Prešove vedenom v trestnej veci proti obžalovanému I. a spol. (sp. zn. spisu vtedy ešte nevedeli uviesť), sú nepravdivé. Domáhali sa tiež zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, každý z nich po 100 000 Sk (3 319,39 €), a náhrady trov konania.

Okresný súd Prievidza rozsudkom z 27. apríla 2010 č.k. 7 C 203/2007-464 určil, že „písomné tvrdenia“ v úradnom zázname z 20. decembra 2000 založenom v spise Krajského súdu Prešov sp. zn. 1 T 9/2001 a v spise Okresného súdu Žilina sp. zn. 9 T 90/2006 v znení: „*Ing. F., nar. X., byt. Ž., udržiava pravidelný a častý kontakt so sudcami Okresného súdu v Žiline a to JUDr. P. ... Uvedení sudcovia a to JUDr..P. často navštevujú Ing. F. na*

jeho horskom hotely P., kde využívajú a to JUDr..P. jeho pohostinnosť. Ing. F. často navštevuje týchto sudcov a to JUDr. P. na ich pracovisku kde má prístup k informáciám prísne tajného charakteru ... Ing. F. a JUDr..P. úzko spolupracujú pri ovplyvňovaní rozhodovania súdu a to konkrétne tak, že ... JUDr..P. ovplyvňuje rozhodovanie sudcu. Takto ovplyvňujú konania a to JUDr..P. nielen OS v Žiline, ale aj konanie na KS. V tejto činnosti im napomáha aj bývalí štátny tajomník MV SR JUDr. L. brat JUDr. P.. Ing. F. spoločne s JUDr. P. a JUDr. L. v tejto trestnej veci vycestovali viackrát na Najvyšší súd, ako aj na Ústavný súd s cieľom získania kontaktu na KS v Prešove, čo sa im však nepodarilo“, sú nepravdivé. Žalovanému 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ do troch dní od právoplatnosti rozsudku 1 659,69 €. Rovnakú povinnosť uložil žalovanému 2/ aj voči žalobcovi 2/. Žalobu proti žalovanému 2/ vo zvyšku a proti žalovaným 1/ a 3/ v celom rozsahu zamietol (poznámka; pôvodný žalovaný 1/ bol v priebehu dovolacieho konania svojím zriaďovateľom ku dňu 31. decembra 2012 zrušený, dovolací súd však kvôli zrozumiteľnosti a prehľadnosti o spôsobe rozhodnutia súdov ponechal pôvodné označenie účastníkov). Súd prvého stupňa na odôvodnenie svojho rozhodnutia vo veci samej predovšetkým uviedol, že z ustanovenia § 7 O.s.p. síce nevyplýva, že by súd v civilnom procese bol oprávnený zasahovať do trestného konania, mal však za to, že nie je vylúčené, že i orgány činné v trestnom konaní môžu neprimerane zasiahnuť do osobnostných práv fyzických osôb, keď ich postup nie je možné hodnotiť ako postup, ktorý je v súlade so zákonom, resp. s tzv. zákonnou licenciou. Zastával názor, že v takom prípade je potrebné fyzickým osobám poskytnúť ochranu. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že tvrdenia v úradnom zázname sú nepravdivé a sú spôsobilé ohroziť osobnostné práva žalobcov, najmä ich dôstojnosť, česť a vážnosť v spoločnosti. Uviedol, že nebol zistený ani právne relevantný dôvod založenia predmetného úradného záznamu do trestných spisov týkajúcich sa konania tretích osôb; úradný záznam, ktorý naostatok nemá ani atribúty zákonne vykonaného dôkazu, skutkový stav v trestných veciach neobjasňuje a súd konajúci v trestných veciach z neho ani nevychádzal. Pôvodcom neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcov je žalovaný 2/, ktorý nepreukázal žiadnu skutočnosť, ktorá by podľa platného práva neoprávnenosť do práv žalobcov vylučovala. Majúc na zreteli uvedené dospel súd prvého stupňa k záveru, že žalobcovia sa dôvodne domáhajú určenia, že tvrdenia v úradnom zázname sú nepravdivé a že sčasti je opodstatnená aj ich požiadavka na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Mal však za to, že ostatne uvedené právo žalobcov sa sčasti premlčalo. Vychádzal pritom z toho, že premlčacia doba pre uplatnenie tohto práva začala plynúť „od okamihu, keď sa naplnilo, že neoprávneným zásahom došlo k zníženiu dôstojnosti alebo vážnosti navrhovateľov v 1/ a 2/

rade v spoločnosti, resp. došlo k iným zrovnateľným aspektom.“ Za rozhodujúci „okamih“ z hľadiska premlčania práva žalobcov považoval možnosť kompetentných osôb (vyšetrovateľov, prokurátorov, administratívnych pracovníkov) oboznámiť sa s obsahom úradného záznamu. K tomu uviedol: „Úradný záznam je s dátumom vyhotovenia 20.12.2000 a do podania obžaloby vo veci č. 1T 90/2001 sa s ním ako aj s ostatnými časťami spisu oboznamovali vyšetrovatelia v rámci tvorby spisu, prokurátor, administratívne osoby. Po podaní obžaloby dňa 20.8.2001 sa so spisom oboznamoval predseda a členovia senátu Krajského súdu v Prešove, obhajcovia pri preštudovaní spisu a na pojednávaní dňa 30.1.2003, keď bol čítaný, sa s ním oboznámili i obžalovaní, pričom vo veci bolo rozhodnuté rozsudkom zo dňa 30.9.2003. Už v uvedenom období mohlo dôjsť k zníženiu dôstojnosti alebo vážnosti navrhovateľov v 1/ a 2/ rade v spoločnosti a teda i k uplatneniu práva na peňažnú satisfakciu (nezávisle na subjektívnej okolnosti). Predmetný nárok si však uplatnili až návrhom zo dňa 20.4.2007, čo je s poukazom na uvedené dátumy doba viac ako tri roky, preto v tejto časti je nárok premlčaný a námietka premlčania vznesená odporcom v 2/ rade je uplatnená dôvodne. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci rozhodoval dňa 10.6.2004, od ktorého dátumu do podania návrhu neuplynula doba troch rokov a najneskôr v tento deň sa s ním oboznamoval predseda, členovia senátu, administratívne osoby. Trestné stíhanie vo veci P. sa začalo 22.7.2004, v ktorej súvislosti bol ku vyšetrovaciemu spisu pripojený aj opis vyšetrovacieho spisu ČVS: VKE-19/OVOTZČ-BB-2000, v ktorom je, a to vo zväzku č. XXVII, založený predmetný úradný záznam. Do podania obžaloby sa s ním, ako aj s ostatnými časťami spisu oboznamovali vyšetrovatelia v rámci tvorby spisu, prokurátor, administratívne osoby. Po podaní obžaloby dňa 20.1.2006 predseda senátu a členovia senátu Okresného a Krajského súdu v Žiline, obhajcovia pri preštudovaní spisu. Od uvedených dátumov do podania návrhu neuplynula doba troch rokov a nárok v tejto časti nie je premlčaný.“

Osobitným uznesením z 27. apríla 2010 č.k. 7 C 203/2007-473 súd prvého stupňa potom rozhodol o trovách konania tak, že „žiadan z účastníkov“ (zrejme žalobcovia 1/ a 2/ a žalovaný 2/, poznámka dovolacieho súdu) nemá právo na náhradu trov konania. Žalovanému 1/ a 3/ náhradu trov konania nepriznal. Žalobcom 1/ a 2/ a žalovanému 2/ uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu náhradu trov štátu, každému z nich po 49,88 €, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Krajský súd v Trenčíne, rozhodujúci o odvolaniach žalobcov 1/ a 2/ (proti rozhodnutiu o trovách konania) a žalovaného 2/ (vo veci samej), rozsudkom z 26. júla 2012 sp. zn.

19 Co 255/2010, 19 Co 256/2010, 19 NcC 28/2010 rozsudok súdu prvého stupňa vo výrokoch, ktorými bola žalovanému 2/ uložená povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ po 1 659,69 €, zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. Rozsudok súdu prvého stupňa „v zostávajúcej časti“ potvrdil a o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Uznesenie súdu prvého stupňa vo výrokoch o náhrade trov štátu potvrdil a proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie.

Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku sa predovšetkým vyrovnal s odvolacou námietkou žalovaného 2/, že súd prvého stupňa sa nezaoberal otázkou, či žalobou požadované určenie vôbec patrí do právomoci súdu konajúceho v občianskoprávnom konaní. Predmetnú námietku považoval za neopodstatnenú. K záverom súdu prvého stupňa v otázke právomoci súdu dodal: „I keď je pravdou, že v konaní o ochranu osobnosti nemajú navrhovatelia ako osoby dotknuté odpočúvaním možnosť domáhať sa ochrany v súvislosti s oprávnenosťou odpočúvania, je potrebné zdôrazniť, že navrhovatelia sa takejto ochrany ani nedomáhajú. Príkaz na odpočúvanie ako právoplatné rozhodnutie je pre súd záväzný, je ním viazaný, z tohto príkazu súd musí pri svojom rozhodovaní vychádzať a takéto rozhodnutie nie je neoprávneným zásahom do osobnostných práv účastníka konania, a to ani v prípade, že po jeho vydaní sa preukáže, že nebolo vydané dôvodne. Nezákonnosť rozhodnutia súd nemôže posudzovať ako otázku predbežnú. Odvolací súd však zdôrazňuje, že takýmito úvahami sa okresný súd pri svojom rozhodovaní ani neriadil. Rešpektoval ustálenú súdnu prax, podľa ktorej oprávnenosť vydania právoplatného príkazu všeobecný súd nemôže preskúmať, a to práve preto, že príkaz je právoplatným rozhodnutím, ktorým je súd viazaný, resp. z ktorého súd musí vychádzať. Proti samotnému faktu odpočúvania telefonického rozhovoru sa preto osoba, ktorej rozhovor bol odpočúvaný, nemá možnosť brániť v konaní pred všeobecným súdom. V danom prípade sa navrhovatelia preskúmania oprávnenosti vydania príkazu na použitie informačno-technických prostriedkov ani nedomáhajú. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania okresný súd konštatoval, že predmetný úradný záznam, sp. zn. 9T 90/2006 a sp. zn. 1 T 9/2001, založený v spise bez vecného dôvodu, neobjasňuje skutkový stav trestnej veci obvinených. Tvrdenia, ktoré obsahuje vo vzťahu k osobe navrhovateľov 1), 2), nie sú pravdivé. V tejto súvislosti poukazoval na ust. § 88 ods. 4, 5 zákona č. 141/1961 Zb. v platnom znení s tým, že nebol ani právny dôvod založenia tohto úradného záznamu do spisov. Mal za nepochybné, že nad individuálnymi záujmami navrhovateľov 1/, 2/ v súvislosti s ich osobnostnými právami neprevládala závažnejší a funkčne vyšší verejný záujem. Odvolací súd navyše

zdôrazňuje, že Trestný poriadok upravuje činnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní, pričom treba rešpektovať základné práva a slobody fyzických a právnických osôb. Odvolací súd sa s poukazom na uvedené nestotožnil s názorom odvolateľa o nedostatku základnej procesnej podmienky, a to právomoci súdu na prejednanie a rozhodnutie veci, ktorej existenciu súd skúma v každom štádiu konania. Občiansky súdny poriadok vymedzuje právomoc súdov, t. j. zákonom vymedzený rozsah otázok, ktorý je oprávnený riešiť ust. § 7. Ani odvolací súd nevyvodil v danej veci absenciu právomoci, z dôvodu ktorej by musel konanie zastaviť a vec postúpiť inému orgánu na konanie a rozhodnutie. Podľa ustálenej súdnej praxe zisťovanie danosti právomoci občiansko-právnych súdov sa totiž spravuje zásadou, že to, či právny vzťah a jeho riešenie patrí do právomoci občiansko-právnych súdov, závisí od obsahu (materiálneho aspektu) daného právneho vzťahu a nie od okolností, či právny predpis, upravujúci tento vzťah, je z legislatívneho hľadiska súčasťou toho-ktorého súkromno-právneho odvetvia práva (formálny aspekt). V danej veci navrhovatelia využili svoje právo podľa § 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Výkladom tohto ustanovenia možno dospieť k záveru, že prioritne poskytuje ochranu práv súd a iba vtedy, ak tak stanoví zákon, ju poskytuje iný orgán. Ochrana subjektívnych práv nemôže byť vylúčená z pôsobnosti súdu vtedy, ak o tejto otázke nie je príslušným podľa zákona rozhodovať iný orgán, čomu je tak aj v preskúmvanej veci. Navrhovatelia sa v podanom konaní nedomáhajú nárokov vyplývajúcich z nesprávneho úradného postupu, resp. nezákonného rozhodnutia, ani iných nárokov, ale domáhajú sa ochrany osobnosti podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka.“

Vo veci samej, v časti ktorou súd prvého stupňa určil, že tvrdenia v úradnom zázname z 20. decembra 2000 založenom v spise Krajského súdu Prešov sp. zn. 1 T 9/2001 a v spise Okresného súdu Žilina sp. zn. 9 T 90/2006, sú nepravdivé, odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Na zdôraznenie správnosti napadnutej časti rozhodnutia súdu prvého stupňa uviedol, že v posudzovanej veci ide o úradný záznam, ktorý „nebol vyhotovený v súlade s podmienkami stanovenými zákonom a jeho obsah neobsahuje pravdivé skutočnosti.“ V úradnom zázname uvádzané tvrdenia neboli významné pre trestné konania, pri hodnotení dôkazov z neho trestný súd neprihliadol. Záznam k prejednávanej trestným veciam mal „pochybný vzťah“ a nemal byť v spise ani založený.

Pravdivosť v zázname zachytených tvrdení bola vyvrátená vykonanými dôkazmi. V úradnom zázname zachytené nepravdivé tvrdenia sú podľa odvolacieho súdu spôsobilé ohroziť práva žalobcov znížením ich cti, dôstojnosti a vážnosti. K týmto svojim záverom dodal: „Štát, ako aj štátny orgán, teda aj odporca 2/, si totiž nemôžu svoju právomoc vykladať tak, že majú akékoľvek právo vyvíjať činnosť, alebo dopúšťať sa činov zameraných na zničenie ktoréhokoľvek z priznaných práv a slobôd alebo na obmedzovanie týchto práv a slobôd vo väčšom rozsahu, než to ustanovuje Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ústava a Občiansky zákonník.“ Za neopodstatnenú považoval odvolací súd aj námietku žalovaného 2/, že súd formuláciou svojho výroku porušil zásahu svojej viazanosti žalobným návrhom. Vychádzajúc z uvedeného dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa treba v časti týkajúcej sa žaloby o určenie, že tvrdenia v úradnom zázname sú nepravdivé, potvrdiť podľa § 219 ods. 1 O.s.p. Podľa odvolacieho súdu ale takto rozhodnúť nebolo možné vo vzťahu k časti rozhodnutia súdu prvého stupňa o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch, pretože v tejto časti spočíva rozhodnutie súdu prvého stupňa na nesprávnom právnom posúdení otázky premlčania. Uviedol, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy podlieha premlčaniu vo všeobecnej premlčacej dobe, ktorá plynie odo dňa, keď právo mohlo byť vykonané po prvý raz. Na odôvodnenie svojho zmeňujúceho rozhodnutia uviedol: „K neoprávnenému zásahu do osobnostných práv navrhovateľov došlo jedným konaním odporcu, aj keď účinky môžu pretrvávať po dlhú dobu, v danom prípade tak, že spis, v ktorom sa úradný záznam nachádza, môže byť pripájaný k spisom v iných veciach. Úradný záznam, aj keď bol vyhotovený dňa 20.12.2000, bol čítaný na pojednávaní dňa 28.01.2003 vo veci, sp. zn. 1T 9/2001, preto odvolací súd zastáva názor, že navrhovatelia mohli svoje právo na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vykonať 29.01.2003. Od toho dňa začala plynúť všeobecná 3-ročná premlčacia doba, ktorá skončila 29.01.2006. Navrhovatelia podali návrh na súd až dňa 20.04.2007, teda po uplynutí zákonom stanovenej premlčacej doby.“ O náhrade trov konania účastníkov rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. tak, že žiadny z nich nemá právo na ich náhradu. Vychádzal z toho, že účastníci na obidvoch stranách mali rovnaký úspech, resp. neúspech. V nadväznosti na rozhodnutie o trovách účastníkov potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa aj o trovách štátu. Na žalovaným 2/ uplatnenú námietku zaujatosti sudcov odvolacieho súdu neprihliadol majúc za to, že ide o námietku opakovanú, ktorá sa nadriadenému súdu nepredkladá. Proti svojmu rozhodnutiu pripustil podľa § 238 ods. 3 O.s.p. dovolanie. Za otázku zásadného právneho významu, ktorá sa dosiaľ nejudikovala a môže mať význam aj v iných podobných sporoch, považoval otázku, „či je daná právomoc súdu v občiansko-

právnom konaní zaoberať sa určením pravdivosti skutočností obsiahnutých v listinách vyhotovených orgánmi činnými v trestnom konaní prostriedkami ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka“.

Proti rozsudku odvolacieho súdu žalobca 1/ a žalovaný 2/ podali dovolania.

Žalobca 1/ napadol dovolaním výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej a výrok o trovách konania. Navrhol jeho dovolaním napadnuté časti rozsudku odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Na odôvodnenie dovolania uviedol, že „k zmene skutkových záverov odvolacieho súdu na rozdiel od súdu prvého stupňa došlo bez prejednávania veci na pojednávaní pred odvolacím súdom, čím odvolací súd odňal dovolateľovi možnosť konať pred súdom.“ V súvislosti s predmetnou vadou poukázal tiež na ustanovenie § 213 ods. 2 O.s.p. V hlavnej časti dovolania (bod III.) obšírne argumentujúc brojí proti záveru odvolacieho súdu o premlčateľnosti práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Dospieva aj k záveru, že uplatnenie námietky premlčania žalovaným 2/ bolo zneužitím práva a ako takému nebolo možné poskytnúť ochranu. Žalobca 1/ naostatok nesúhlasí ani s dôvodmi, ktoré odvolací súd viedli k takému rozhodnutiu o náhrade trov konania, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu.

Žalovaný 2/ napadol dovolaním rozsudok odvolacieho súdu „v časti týkajúcej sa právomoci súdu v občiansko-právnom konaní zaoberať sa určením pravdivosti skutočností obsiahnutých v listinách vyhotovených orgánmi činnými v trestnom konaní prostriedkami ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka“. Navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu v časti, ktorou bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, a to tak, že konanie o tejto časti žaloby sa zastavuje, alebo aby odvolací súd napadnutú časť rozsudku odvolacieho súdu zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. V dovolaní zotrval na svojom tvrdení, že súd v občianskom súdnom konaní nie je oprávnený preskúmavať postup orgánov činných v trestnom konaní. Nie je daná jeho právomoc určovať, či informácie získané operatívnou pátracou činnosťou, riadne zadokumentované v podobe úradného záznamu vypracovaného orgánmi činnými v trestnom konaní alebo orgánom Policajného zboru, sú alebo nie sú pravdivé. Výrok o pravdivosti alebo nepravdivosti spravodajskej informácie nevylovuje dokonca ani žiadny orgán činný v trestnom konaní; takéto informácie bez ich „sprocesenia“ sa totiž za dôkaz nepovažujú.

Žalovaný 2/ sa k dovolaniu žalobcu 1/ vyjadril, okrem iného, tak, že jeho oprávnený prostriedok by mal byť odmietnutý, pretože bol podaný oneskorene; rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 7. augusta 2012 a dovolanie žalobca podal na súde prvého stupňa až 10. septembra 2012. Alternatívne navrhol dovolanie žalobcu 1/ zamietnuť, pretože odvolací súd správne posúdil otázku premlčania práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch a správne rozhodol aj o trovách konania.

Žalobca 1/ sa k dovolaniu žalovaného 2/ nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), predovšetkým skúmal, či žalobca 1/ podal dovolanie včas, v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 240 ods. 1 O.s.p.). Dospel k záveru, že tvrdenie žalovaného 2/, že žalobca 1/ tak neurobil, je neopodstatnené. Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 7. augusta 2012. Mesačná lehota na podanie dovolania preto skončila dňa 7. septembra 2012 (§ 57 ods. 2 O.s.p.). Podľa § 57 ods. 3 O.s.p. lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť. Podľa odtlačku pečiatky podacej pošty na obálke, v ktorej bolo dovolanie súdu zasielané (č.l. 674 spisu), bola zásielka podaná na pošte dňa 7. septembra 2012, teda včas. Z hľadiska dodržania dovolacej lehoty nebolo rozhodujúce, že pošta doručila dovolanie súdu až 10. septembra 2012. Vychádzajúc z týchto skutočností, nepochybne vyplývajúcich z obsahu spisu, mal dovolací súd za to, že dovolanie žalobca 1/ podal včas.

Po tomto zistení dovolací súd, vychádzajúc z toho, že dovolanie žalovaného 1/ proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdené, je prípustné podľa § 238 ods. 3 O.s.p. a dovolanie žalobcu 1/ proti jeho výroku, ktorým bolo rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenené, je prípustné podľa § 238 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania, keďže jeho nariadenie nepovažoval za potrebné (§ 243a ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že toto rozhodnutie treba v celom rozsahu zrušiť.

Dovolací súd na úvod odôvodnenia svojho rozhodnutia vo vzťahu k výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa sčasti potvrdený a proti ktorému

výroku je dovolanie prípustné len preto, že ho odvolací súd pripustil, považuje za potrebné uviesť nasledovné:

V ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. Občiansky súdny poriadok nevysvetľuje, čo treba rozumieť pod rozhodnutím odvolacieho súdu po právnej stránke zásadného významu, bezpochyby ním ale je také rozhodnutie, ktoré rieši dosiaľ nenastolenú alebo len v iných súvislostiach prezentovanú a právne inak riešenú otázku takým spôsobom, ktorý je významný zo širších hľadísk, teda nielen v konkrétnej prejednávanej veci. Vzhľadom na to realizácia uvedeného oprávnenia odvolacieho súdu musí mať vždy povahu výnimočnosti a vychádzať z prísneho rešpektovania zákonných podmienok, vymedzujúcich rozsah tohto oprávnenia. Možnosť založiť prípustnosť dovolania samozrejme neznamená, že by odvolací súd bol oprávnený vysloviť prípustnosť dovolania kedykoľvek a úplne podľa svojej (ničím neobmedzenej a ľubovoľnej) úvahy; jeho úvahu zákon striktno ohraničuje do rámca posúdenia zásadnosti rozhodnutia po právnej stránke. Zásadný význam právnej otázky, v ktorej odvolací súd pripustil dovolanie, nemôže existovať mimo právny rámec podstatný pre rozhodnutie v konkrétnej veci. Ak odvolací súd pripustí dovolanie pre právnu otázku, ktorá nemá význam pre riešenie samotného prípadu, dovolacie konanie zamerané na právne posúdenie tejto otázky by bolo v podstate abstraktnou úvahou súdu o právnom probléme nesúvisiacou s prejednanou vecou. V prípade dovolania pripusteného podľa § 238 ods. 3 O.s.p. má osobitný význam dostatočné vysvetlenie skutkových a právnych záverov, pretože ak odvolací súd vysloví prípustnosť dovolania, je dovolateľ oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve len v tej konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené. Aj z týchto dôvodov treba, aby spôsob, ktorým odvolací súd formuloval odôvodnenie výroku zakladajúceho prípustnosť dovolania, nevyvolával ďalšie otázky, prípadne potrebu bližšieho výkladu tohto, čo mal odvolací súd na mysli pri pripustení dovolania alebo v čom konkrétne spočíva zásadný právny význam jeho rozhodnutia (viď napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu sp. zn 3 Cdo 46/2010).

K týmto záverom dovolací súd dodáva, že rovnako formulácia právnej otázky („dovolacia otázka“) zásadného právneho významu musí byť jasná a zrozumiteľná,

vychádzajúca z právnej teórie a v rozhodovacej praxi súdov všeobecne zhodne akceptovanej a používanej terminológii a obsahu jednotlivých právnych inštitútov.

Žalobcovia 1/ a 2/ sa žalobou osobne podanou na súde prvého stupňa 20. apríla 2007 domáhali súdnej ochrany ich osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka (porovnaj označenie žaloby a v nej použitú právnu argumentáciu). Ako rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzovali nimi uplatnené práva, uviedli, že v trestných spisoch Okresného súdu Žilina sp. zn. 9 T 90/2006 a Krajského súdu v Prešove vedenom proti obžalovaným I., J. a A. (spisovú značku spisu vtedy ešte nevedeli uviesť) sa nachádza úradný záznam, obsah ktorého hrubým spôsobom zasahuje do ich osobnostných práv. Na odôvodnenie žalobného návrhu tiež uviedli: „S poukazom na povahu zásahu do osobnostných práv žalobcovia uplatňujú v rámci konania o ochranu osobnosti morálne zadosťučinenie, ktoré však vzhľadom na hrubosť obsahu písomnosti ako i na skutočnosť, že táto je bez vecného a právneho dôvodu obsahom trestných spisov, domáhajú sa aj satisfakcie vo forme náhrady nemajetkovej ujmy.“ Ako prostriedok „morálneho zadosťučinenia“ žalobcovia navrhli, aby súd určil, že „tvrdenia obsiahnuté v úradnom zázname [...] sú nepravdivé“.

Odvolačí súd v preskúmvanej veci pripustil dovolanie proti výroku svojho rozsudku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa „v zostávajúcej časti“ (vo výroku, ktorým súd určil, že sú nepravdivé tvrdenia v úradnom zázname z 20. decembra 2000) s takýmto odôvodnením: „Posúdenie otázky, či je daná právomoc súdu v občiansko-právnom konaní zaoberať sa určením pravdivosti skutočností obsiahnutých v listinách vyhotovených orgánmi činnými v trestnom konaní prostriedkami ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka, je otázkou zásadného právneho významu. Ide o otázku, ktorú právna prax súdov vyššieho stupňa nejudikovala, preto odvolací súd i napriek tomu, že odporca 2/, ktorý sa domáhal pripustenia dovolania, dovolaciu otázku konkrétne neformuloval, považoval pripustenie dovolania za opodstatnené. Rozhodnutie odvolacieho súdu má zásadne význam z hľadiska svojho všeobecného dopadu na právne pomery iných (podobných) sporov, ale zároveň dotknuté právne posúdenie veci je významné aj pre vec samu.“

Podľa názoru dovolacieho súdu takáto formulácia podľa odvolacieho súdu zásadnej právnej otázky, vyžadujúcej podľa neho jej zodpovedanie dovolacím súdom, nezodpovedá vyššie uvedeným predpokladom náležitého vyslovenia prípustnosti dovolania odvolacím súdom podľa § 238 ods. 3 O.s.p. Jej znenie je máťuce, a to najmä z dôvodu, že v nej použité

pojmy nie sú v súlade s právnou teóriou a v rozhodovacej praxi súdov všeobecne zhodne akceptovanou a používanou terminológiou a obsahom jednotlivých právnych pojmov a inštitútov. Odvolací súd v dovolacej otázke predovšetkým nenáležite narába s pojmom súdnej právomoci, ktorú právna veda i súdna prax jednoznačne chápe ako okruh spoločenských vzťahov, ktoré sú súdy oprávnené riešiť. Žalobcovia sa žalobou domáhali ochrany ich osobnosti, rozhodovanie o ktorej žalobe nepochybne patrí do právomoci súdov rozhodujúcich v občianskom súdnom konaní (§ 7 ods. 1 O.s.p.). Žalobcami žiadané súdne určenie, že „tvrdenia obsiahnuté v úradnom zázname [...] *sú nepravdivé*“, predstavuje nimi zvolený prostriedok ochrany ich osobnostných práv (porovnaj znenie žaloby: „S poukazom na povahu zásahu do osobnostných práv žalobcovia uplatňujú v rámci konania o ochranu osobnosti *morálne zadosťučinenie*, ktoré ...“), rozhodnutie o ktorom určení v konaní o ochrane osobnosti nepochybne patrí do právomoci súdu. Odvolacím súdom zvolená (nesprávna) formulácia dovolacej otázky naostatok viedlo k tomu, že i žalovaný 2/, súc viazaný takto vymedzeným dovolacím dôvodom, odôvodňuje svoje dovolanie nedostatkom právomoci súdu ako podmienky konania a navrhuje v konečnom dôsledku konanie zastaviť.

Otázka, či súd konajúci v občianskom súdnom konaní môže v rámci žalobcami zvoleného prostriedku ochrany ich osobnosti skúmať pravdivosť obsahu záznamu z 20. decembra 2000 vyhotovený pri výkone operatívno-pátracej činnosti Policajným zborom, a teda prehodnocovať výsledok operatívnej pátracej činnosti, je otázkou inou než otázkou právomoci súdu v zmysle vyššie uvedeného a jej zodpovedanie nevyžaduje výklad ustanovení § 7 O.s.p. o súdnej právomoci, ale dôkladnú analýzu predpisov upravujúcich vykonávanie operatívno-pátraciu činnosti a nakladanie s jej výsledkami (napr. zákona č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore v znení do 20. mája 2003).

Dovolaciu otázku robí nejasnou aj priveľmi široké vymedzenie predmetu prípadného prieskumu súdu v občianskom právnom konaní („... zaoberať sa určením pravdivosti skutočností obsiahnutých v listinách vyhotovených orgánmi činnými v trestnom konaní ...“), aký prieskum ani nebol predmetom konania súdov nižších stupňov. Vyššie uvedenej požiadavke, aby v dovolacej otázke boli použité pojmy v právnej teórii a v rozhodovacej praxi súdov všeobecne zhodne akceptované a používané, odporuje podľa dovolacieho súdu aj také jej koncipovanie, ktoré požaduje odpoveď na otázku, či je možný vyššie uvedený prieskum pravdivosti skutočností obsiahnutých v listinách vyhotovených orgánmi činnými v trestnom konaní „prostriedkami ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka“. Prostriedky

špecifickej súdnej (tzv. petitórnej) ochrany osobnosti, teda najmä žaloby negatívne (upustenie od neoprávneného zásahu), reštitučné (odstránenie následkov neoprávneného zásahu) a satisfakčné (poskytnutie primeraného zadosťučinenia, hoci aj v peňažnej forme), ako ostatne vyplýva z ich označenia, sú nástrojmi dosiahnutia nápravy porušenia osobnostných práv, nie prostriedkom, ktorým môže súd „zaoberať sa určením pravdivosti skutočností v listinách“.

So zreteľom na takýto spôsob „odôvodnenia“ pripustenia dovolania a „vymedzenia“ tzv. dovolacej otázky odvolacím súdom, s prihliadnutím na prieskumnú povahu dovolacieho konania, z ktorej vyplýva, že dovolací súd môže preskúmať rozhodnutie odvolacieho súdu len so zreteľom na právnu otázku, ktorú odvolací súd vymedzil, nemal dovolací súd inú možnosť, než napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť. Vyššie uvedenú absenciu jasnej a zrozumiteľnej dovolacej otázky považuje dovolací súd za vonkajší prejav tzv. inej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie veci (R 111/1998), na ktorú musí dovolací súd v prípade procesne prípustného dovolania vždy vziať zreteľ (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.).

Vzhľadom na výskyt tejto procesnej vady dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.); ako súvisiace zrušil tiež potvrdzujúcu časť rozsudku odvolacieho súdu a aj jeho výroky o trovách konania účastníkov a štátu, ktoré bez zrušeného rozhodnutia o základe veci nemôžu samostatne obstať. Dôvodom zrušenia rozhodnutia odvolacieho súdu v časti o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch je tiež jeho nejasnosť. Kým súd prvého stupňa posudzoval otázku premlčania práva vo vzťahu k obojm trestným konaniam, odvolací súd skúmal otázku premlčania práva len vo vzťahu k trestnej veci vedenej pod sp. zn. 1 T 9/2001, a nie aj vo vzťahu k trestnej veci vedenej pod sp. zn. 9 T 90/2006 (vo vzťahu ktorej súd prvého stupňa ustálil „čiastočné“ premlčania práva žalobcov).

K otázke, či sa premlčuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, dovolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 27. novembra 2012 sp. zn. 2 Cdo 194/2011, ktorý bol občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 29. mája 2013 prijatý na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. júna 2013

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová